

Česká rozvojová agentura

Nerudova 3, 118 50 Praha 1
tel.: +420 251 108 130, fax: +420 251 108 225
www.czechaid.cz

ČGS
Centrální podatelna
B000212081
Ev. č.: **ČGS/4816/2020**
Listy/příl.: 1/0 11.3.2020
Číslo jednací:

Č.j.: 280544/2020-ČRA

Dodatek č. 1 Zápisu

k projektu ET-2019-019-RO-43040 s názvem „Zajištění udržitelného hospodaření v krajině ve vybraných oblastech Etiopie na základě geovědního mapování“

Objednatel: Česká republika – Česká rozvojová agentura
Zastoupená: Mgr. Štěpánkou Liteckou, ředitelkou
Sídlem: Nerudova 3, 118 50 Praha 1
Kontaktní osoba: Mgr. Tomáš Daníček
Tel.:
E-mail: danicek@czechaid.cz
IČO: 75123924
Bankovní spojení: Česká národní banka, Na Příkopě 28, Praha 1
Číslo účtu: 0000-72929011/0710
(dále jen „ČRA“)

a

Realizátor: Česká geologická služba
Zastoupená: Mgr. Zdeňkem Venerou, Ph.D.
Sídlem: Klárov 3, 118 21 Praha 1
Kontaktní osoba: RNDr. Kryštof Verner, Ph.D.
Tel.:
E-mail: krystof.verner@geology.cz
IČO: 00025798
DIČ: CZ00025798
Bankovní spojení: Česká národní banka, Na příkopě 28, Praha 1
Číslo účtu: 87530011/0710
(dále jen „Realizátor“)

Článek 1

Předmět dodatku

I.1. Předmětem tohoto Dodatku č. 1 je úprava zápisu k projektu číslo **ET-2019-019-RO-43040** s názvem „Zajištění udržitelného hospodaření v krajině ve vybraných oblastech Etiopie na základě geovědního mapování“, uzavřeného dne 22. 8. 2019 (dále jen „Zápis“).

Česká rozvojová agentura

Nerudova 3, 118 50 Praha 1
tel.: +420 251 108 130, fax: +420 251 108 225
www.czechaid.cz

I.2. Smluvní strany se dohodly na následujících doplnění článků Zázpisu v tomto znění:

2.1. Částka, kterou ČRA zaplatí Realizátorovi za jeho plnění dle tohoto zápisu v roce 2020, činí 7 797 000,- Kč (slovy: sedm milionů sedm set devadesát sedm tisíc korun českých) včetně DPH. Tento finanční limit je akceptován oběma stranami jako nepřekročitelný.

I.3. Smluvní strany se zároveň dohodly na úpravě znění těchto původních příloh Zázpisu:

Příloha č. 1: Projektový dokument (včetně logického rámce)

Příloha č. 3: Časový harmonogram

Výše zmíněné dokumenty doznaly formálních i věcných úprav spojených mj. s rozšířením některých aktivit, které byly v plánu pro rok 2020, či nedokončením aktivit v roce předešlém. Veškeré úpravy jsou prováděny na základě vypořádání a schválení roční zprávy za rok 2019.

I.4. Ostatní články a body Zázpisu zůstávají beze změny. Celková cena Projektu se nemění.

I.5. Tento Dodatek č. 1 je vyhotoven ve čtyřech stejnopisech s platností originálu, z nichž každá strana obdrží dva.

I.5. Součástí tohoto dodatku jsou tyto přílohy:

Příloha č.1: Projektový dokument

Příloha č.1.1: Matice logického rámce

Příloha č.2: Rozpočet na rok 2020

Příloha č.3: Časový harmonogram

I.6. Tento Dodatek č. 1 nabývá platnosti a účinnosti dnem podpisu oprávněnými zástupci smluvních stran.

V Praze dne:

6/3/2020

za objednatele:

Mgr. Štěpánka Litecká

ředitelka České rozvojové agentury

V Praze dne:

11.3.20

za re:

Mgr. Zdeněk Venera, Ph.D.

ředitel České geologické služby

g

Příloha č. 1 zápisu č.j. 280614/2019-ČRA – Projektový dokument

**ČESKÁ REPUBLIKA
ČESKÁ ROZVOJOVÁ AGENTURA**

PROJEKT ROZVOJOVÉ SPOLUPRÁCE

**ČESKÉ REPUBLIKY
a
Federativní demokratické republiky Etiopie**

**Zajištění udržitelného hospodaření v krajině ve
vybraných oblastech Etiopie na základě
geovědního mapování**

**Ensuring Sustainable Land Management in Selected Areas of Ethiopia
on the Basis of Geoscientific Mapping**

2019 - 2024

Česká geologická služba

Název projektu: Zajištění udržitelného hospodaření v krajině ve vybraných oblastech Etiopie na základě geovědního mapování		Číslo projektu:
Partnerská země: Etiopská federativní demokratická republika	Místo realizace projektu: Region jižních národů, národností a lidu (SNNPR), zóny Gedeo a Sidama; Oromia (SW), Gambela	
Sektorová orientace projektu: Zemědělství a rozvoj venkova		
Předpokládané datum zahájení: červenec 2019	Předpokládané datum ukončení: červenec 2024	
Celková výše prostředků na projekt ze ZRS ČR (v Kč): 26.513.600 CZK	Celková výše prostředků na projekt včetně spolufinancování (v Kč): 32.129.600 CZK Přepočítané náklady spolupracující organizace GSE byly vyčísleny na 5.616.000 CZK (17.5 % z celkové výše prostředků). <i>Spolufinancování z etiopské strany bude probíhat formou in-kind participace (mzdové náklady a další nefinanční vklady do projektu)</i>	

Realizátor projektu: organizace / odpovědný řešitel

ČESKÁ GEOLOGICKÁ SLUŽBA

Klárov 131/3, 118 21 Praha 1

www.geology.cz

Odpovědný řešitel:

Doc. RNDr. Kryštof Verner, Ph.D.

tel.:

email: krystof.verner@geology.cz

Partnerská organizace v zemi realizace projektu

Geological Survey of Ethiopia (GSE), Ministry of Mines

P.O.Box 2302

Addis Ababa

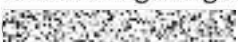
Ethiopia

www.geology.gov.et

Odpovědná osoba:

Mr. Hundie Melka

ředitel odboru geologie

Tel:

Fax: 00251 6463326

e-mail: survey@ethionet.et

OBSAH

- 1. Shrnutí projektu**
- 2. Popis výchozího stavu**
 - 2.1 Ekonomická a sociální situace v zemi, rozvojová strategie země
 - 2.2 Vládní politika a aktivity donorů v daném sektoru
 - 2.3 Kontext spolupráce ZRS ČR v Etiopii
- 3. Analýza problému**
- 4. Analýza zainteresovaných stran**
 - 4.1 Zainteresované subjekty/partneři projektu
 - 4.2 Cílové skupiny
 - 4.3 Podpora projektu ze strany země příjemce
- 5. Logický rámec projektu**
 - 5.1 Záměr
 - 5.2 Cíl
 - 5.3 Technická specifikace projektu
 - 5.4 Použitá metodika
- 6. Faktory kvality a udržitelnosti výsledků projektu**
 - 6.1 Participace a vlastnictví projektů příjemci
 - 6.2 Vedlejší dopady projektu
 - 6.3 Sociální a kulturní faktory
 - 6.4 Rovný přístup žen a mužů
 - 6.5 Vhodné technologie
 - 6.6 Dopady na životní prostředí
 - 6.7 Ekonomická a finanční životaschopnost projektu
 - 6.8 Management a organizace
- 7. Analýza rizik a předpokladů**

Seznam použité literatury

Seznam příloh:

- Příloha č. 1: Matice logického rámce
- Příloha č. 2: Harmonogram řešení
- Příloha č. 3: Strukturovaný rozpočet
- Příloha č. 4: Podrobný rozpis položek rozpočtu
- Příloha č. 5: CV hlavních řešitelů

1. Shrnutí projektu

Specifické geologické a klimatické podmínky východoafrického riftu v oblasti jižní Etiopie zásadním způsobem ovlivňují ekonomický a sociodemografický rozvoj tohoto strategického regionu východní Afriky. Etiopské zemědělství je velmi zranitelné vlivem nestabilního geologického podloží, klimatu, ale také vlivem nadměrného a nevhodného využívání přírodních zdrojů obyvatelstvem. Prudký nárůst populace především ve venkovských oblastech často neodpovídá dostupnosti životně důležitých přírodních zdrojů jako je voda, půda a nerostné suroviny. Nevhodné nakládání se zemědělskou půdou, nadměrné spásání a odlesňování vede k rozsáhlé degradaci půdy erozí a sesuvy. Protierozní ochrana a rehabilitace degradovaných ploch je nedostatečně řešena i v rámci plánovací koncepce stability území jednotlivých kebelů. Na úrovni kebelů a woreda velmi často chybí jakákoliv plánovací dokumentace (krajinné plány a koncepce povodí) doporučující vhodná ochranná opatření (návrhy protierozních, retenčních, infiltračních a stabilizačních opatření). Informace o geologickém prostředí (geologické a tematické mapy a datové podklady), které jsou nezbytné pro plánování udržitelného hospodaření v krajině, v klíčových oblastech Etiopie zcela chybí. Tvorba krajinných plánů je nástroj, kterým lze docílit smysluplného plánování udržitelného rozvoje zemědělské krajiny.

Komplexní výzkum horninového a půdního prostředí, včetně analýzy možných geologických rizik je klíčový pro efektivní plánování územního rozvoje, trvale udržitelné zemědělství, zvyšování kvality zemědělské půdy a její dlouhodobou ochranu, vyhledávání vodních zdrojů a v neposlední řadě také pro úsporu značných finančních nákladů spojených se sanací negativních geologických procesů. Podrobná znalost geologického prostředí, zejména litologická náplň a geologická stavba, hydrogeologické poměry, komplexní analýza půdního pokryvu včetně chemického složení jednotlivých typů půd, analýza geologických rizik, je základním a nevyhnutelným předpokladem pro úspěšné a finančně efektivní intervence v problematice oblastech.

Rozvojový problém bude tedy řešen ve dvou fázích. V I. fázi věnované geovědnímu mapování a analýze trendů ve vývoji landcover a landuse budou vytvořeny sady 3 geovědních map v měřítku 1 : 100 000 (geologie, hydrogeologie a pedologie s geohazardy) pro každou mapovou oblast (Gedeo, Sidama a Gambela / Oromie) a mapy časových trendů vývoje landcover a landuse. V II. fázi budou zpracovány územní a krajinné plány navrhuující vhodná opatření k zajištění udržitelného hospodaření v krajině. Bude vypracováno celkem 18 krajinných plánů v měřítcích 1 : 20 000 nebo 1 : 10 000 pro vybraná území charakterizovaná degradačními procesy v krajině. Finální materiály předané v závěru projektu místním orgánům a komunitám budou obsahovat jak mapové tak textové výstupy s popisem současného stavu, doporučená opatření a představení některých zásadních trendů týkajících se změn krajiny čase.

Tento projekt je v souladu s etiopskou vládní politikou a strategií rozvoje venkova i rozvoje ekonomiky odolné vůči změně klimatu a také s doporučeními mezinárodních organizací. Nedílnou součástí projektu je zvyšování odborných kapacit etiopských expertů jak na vládní úrovni, tak na úrovni místních úřadů.

2. Popis výchozího stavu

2.1 Ekonomická a sociální situace v zemi, rozvojová strategie země

Etiopie je dnes druhou nejlidnatější zemí v Subsaharské Africe. V současné době zde žije přibližně 102 milionů obyvatel, z nichž více než 80% žije na venkově.[1] Na základě každoročního přírůstku obyvatelstva o 2,5 % se předpokládá, že Etiopie dosáhne hranice 130 milionů obyvatel v roce 2025 a do roku 2050 tak bude patřit mezi deset nejlidnatějších zemí světa.[2] Země leží v rovníkovém pásu východní Afriky a vyznačuje se velkou variabilitou jak v reliéfu krajiny, tak v klimatických podmínkách. Většina obyvatel (85 %) žije v pásu horských oblastí etiopské vysočiny, hustota zalidnění tropických aridních oblastí je podstatně nižší.[3] Území Etiopie s rozlohou ca 1,13 mil. km², je členěno na dvě samosprávné městské aglomerace a devět federativních celků, tzv. regionů, které se dále z pohledu samosprávného členění dělí na zóny a woredy. Osm tisíc wored je dále rozděleno na 18 tisíc kebelí, které tvoří základní administrativní jednotky země.

Etiopie je jednou ze zemí, které prošly v naplňování rozvojových cílů tisíciletí (Millenium Development Goals, dále jen MDGs) největším pokrokem. Země úspěšně dosáhla šesti z osmi stanovených cílů. Třetímu a pátému cíli s tématem prosazování rovnosti pohlaví, posílení postavení žen a zlepšení zdraví matek, se Etiopie do konce roku 2015 významně přiblížila.[4] Přesto dle hodnocení indexu lidského rozvoje (HDI) se Etiopie v roce 2016 umístila až na 174. místě ze 188 zemí.[5] Stávající hrubý národní důchod na obyvatele (pro rok 2017 odhadován na 2100 USD/ob. stanovený metodou parity kupní síly) činí z Etiopie jednu z nejchudších zemí světa.[6] Kromě chudoby se obyvatelé Etiopie potýkají s nedostatečnou infrastrukturou, vysokou negramotností obyvatelstva přesahující 50 % (z toho ženy 58,9 % a muži 42,8 %)[7] a především velmi špatným přístupem k pitné vodě (pouze 58% obyvatel mělo v letech 2014-2015 přístup k nezávadným vodním zdrojům[8]). Druhý plán růstu a transformace (*Growth and Transformation Plan* – dále jen GTP II) si stanovuje za cíl, aby se podíl obyvatelstva s přístupem k pitné vodě mezi lety 2019-2020 zvýšil na 83 %.[9]

Navzdory těmto ukazatelům Etiopie zaujímá v oblasti východní Afriky významnou geopolitickou i hospodářskou pozici, a to zejména vlivem demograficko - ekonomické síly země. Etiopie má v regionu status regionálního centra. Z pohledu ekonomického vývoje je jednou z nejrychleji rostoucích na světě. V roce 2017 byl zaznamenán ekonomický růst, který činil v průměru 6,3 %.[10] V porovnání s dalšími zeměmi regionu, které dosahují průměrně 5 % růstu, si Etiopie vede podstatně lépe.[11] Hospodářský růst Etiopie měl také přímý dopad na chudobu obyvatelstva. Zatímco 38,7 % Etiopanů žilo v letech 2004 – 2005 v podmínkách extrémní chudoby, v roce 2016 to bylo cca 5 % méně, tedy 33,5 % obyvatelstva.[12] Významného posílení ekonomiky země bylo dosaženo především díky nastaveným reformám a investicím do sektorů jako je zemědělství, vzdělávání, zdravotnictví či infrastruktura. Na samotném hospodářském růstu se i přes vzrůstající podíl služeb a průmyslu nejvýznamněji podílí zemědělství (v roce 2017 k celkovému HDP přispělo z 34 %),[13] které zároveň představuje důležitý sektor s úzkou vazbou na místní zpracovatelský průmysl a export. Ačkoli převážná část zemědělské produkce má samozásobitelskou povahu,[14] zemědělství hraje významnou roli ve snižování chudoby země, neboť v Etiopii v tomto sektoru pracuje téměř 80 % obyvatel.[15] Na tvorbě HDP generovaného z 95% zemědělskou činností se pak podílejí zejména drobní farmáři, jejichž výnos zásadním způsobem ovlivňuje kvalita zemědělské půdy a faktory geologických rizik. Jedná se zejména o

sesuvy, degradaci a erozi půdy, záplavy a další přírodní katastrofy spojené s aktivním tektonickým vývojem a nestabilitou horninového podloží. [16]

S cílem zlepšit životní úroveň obyvatelstva přijala etiopská vláda několik strategických dokumentů. Své aktuální rozvojové priority, kterými jsou zejména hospodářský rozvoj a snížení chudoby, etiopská vláda definovala ve strategickém dokumentu "Druhý plán růstu a transformace" (GTP II), který je platný na roky 2015/16-2019/20. GTP II navazuje na předchozí Plán růstu a transformace, platný na roky 2010/11-2014/15, a další rozvojové dokumenty (např. *Plan for Accelerated and Sustained Development to End Poverty*, dále jen PASDEP I). Implementací tohoto strategického dokumentu chce vláda docílit průměrného ročního růstu HDP o 11%. Vláda dále usiluje o stabilní makroekonomické prostředí a rychlou industrializaci země, stejně jako její strukturální transformaci. K posílení konkurenceschopnosti země má přispět také zvýšení kvality a zefektivnění produktivity práce i budování kritické infrastruktury. Rozvoj infrastruktury, ať už silniční nebo letadlové dopravy, telekomunikačních a vodních sítí, řízená urbanizace a v neposlední řadě také lidský rozvoj a šíření demokratických hodnot, stejně jako posilování ekologického hospodaření.

Převážná část těchto faktorů, které ovlivňují ekonomickou prosperitu země a udržitelný hospodářský růst závisí na komplexní znalosti geologického prostředí, efektivním využívání přírodních zdrojů a zemědělské půdy. Navrhovaný rozvojový projekt s tématem zajištění udržitelného hospodaření v krajině na základě geovědního mapování přinese nezbytné informace o geologickém prostředí (geovědní mapy v regionálním měřítku 1:100.000), které mají implikace pro efektivní využívání půdních a vodních zdrojů, jejich ochranu a tvorbu inovativních územních plánů pro klíčové oblasti SNNPR (regiony Sidama a Gedeo) a oblasti v jihozápadní části Etiopie (Gambela a Oromia). Nedílnou součástí řešení projektu je vzorové zpracování územních a krajinných plánů včetně jejich následné implementace.

2.2 Vládní politika a aktivity donorů v daném sektoru

Etiopská vláda a orgány místní správy a samosprávy si uvědomují problémy spojené s efektivním a ekologickým hospodařením a postupně se je snaží řešit implementací vládních strategií a metodik (např. *Climate Resilient Green Economy*, *Nutrition Sensitive Agriculture* nebo *Community Based Participatory Watershed Development*). Etiopská vláda má dále nastavené strategie zemědělského rozvoje, které se soustředí na intenzifikaci zemědělství a zvýšení výnosů rostlinné produkce (kukuřice, teff, pšenice, enset), a to užíváním minerálních hnojiv nebo intenzivní orbou. Propagace těchto vstupů je zajisté vhodná, nicméně předpokládá relativně pokročilé znalosti a zkušenost příjemců a vhodný výběr pozemků.

Vládní strategie se rovněž intenzivně věnují problematice managementu přírodních zdrojů a krajiny, nicméně v praxi je tato tematika řešena převážně separátně od samotné zemědělské produkce, a to typicky na komunitních pozemcích v rámci „NRM kampaní“. Ty se věnují hlavně technické rehabilitaci odlesněných a degradovaných ploch. Z technického hlediska hlavními překážkami v dosažení plně produktivní krajiny a stabilizovaného agroekologického systému i nadále zůstávají kontinuální odlesňování, nadměrná pastva, nevhodné hospodaření v kopcovitém terénu (způsobující povodně v níže položeném území) a malé porozumění komunit rizikům nesprávného hospodaření s přírodními zdroji.

V oblasti regionu Sidama, Gedeo a Gambela jsou zemědělské rozvojové aktivity organizovány regionálními úřady (Bureau of Agriculture; WAO). Samotné WAO jsou rovněž podporovány zahraničními donory a realizátory, jako např. Českou rozvojovou agenturou, Africkou rozvojovou bankou, Evropskou komisí, organizací Rift-Walley Fund a rovněž Global Environmental Fund, prostřednictvím etiopské Environmental Protection Agency (EPA).

Příklady dalších donorů a realizátorů působících v zájmových regionech:

- Úřad pro koordinaci humanitárních záležitostí (United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs Ethiopia - OCHA)
- Food and Agriculture Organization (FAO)
- Agentura Spojených států amerických pro mezinárodní rozvoj (United States Agency for International Development - USAID)
- Irish Aid
- Managing Environmental Resource to Enable Transition to More Sustainable Livelihood (MERET)
- Světový potravinový program (World Food Programme - WFP)
- Dětský fond OSN (United Nations Children's Fund UNICEF)
- Mothers & Children Multisectoral Development Organization (MCMDO)
- World vision (WV)
- DanChurchAid (DCA)

2.3 Kontext spolupráce ZRS ČR v Etiopii

V roce 2013 se Česká republika stala součástí Výboru pro rozvojovou pomoc (dále jen DAC) Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (dále jen OECD). Členské země DAC OECD chtějí efektivněji spolupracovat na vylepšení situace v oblastech životního prostředí, genderové rovnosti, rozšiřování míru a snižování chudoby. V souladu s Pařížskou deklarací o efektivnosti pomoci koordinuje Česká republika své aktivity s ostatními dárci. V rámci spolupráce donorů působí v Etiopii koordinační skupina *Development Assistance Group Ethiopia* (dále jen DAG), která sdružuje především donory, jakými jsou Světová banka, UNDP, UNICEF, EU ad., a je aktivní skrze svých jedenáct pracovních skupin. V současné době má ČR pozorovatelský status v pracovních skupinách DAG pro vodu a ekonomický rozvoj venkova a potravinovou bezpečnost, jejichž činnost koresponduje se sektorovým zaměřením české rozvojové spolupráce v Etiopii. Dle dokumentu *Strategie zahraniční rozvojové spolupráce České republiky pro roky 2018-2030* je ústředním cílem zahraniční rozvojové spolupráce a humanitární pomoci České republiky vybudování stabilního, bezpečného, inkluzivního, prosperujícího a udržitelného světa a posilování svého postavení v něm.[17] Etiopie patří v souladu s touto koncepcí mezi prioritní partnerské země ČR s programem spolupráce. Toto postavení vychází z rozvojových potřeb partnerské země a odráží kvalitní vzájemné vztahy a výsledky předchozí rozvojové spolupráce. *Programu dvoustranné rozvojové spolupráce mezi ČR a Etiopií pro období 2018-2023* (dále jen Program) definuje dvě prioritní oblasti, v nichž budou bilaterální rozvojové projekty v daných letech realizovány. Konkrétně se jedná se o oblast udržitelného nakládání s přírodními zdroji, zejména s vodou, a zemědělství a rozvoj venkova.[18] Tímto zaměřením přispívá Program k naplňování cílů stanovených etiopskou vládou v rámci GTP II. V sektoru zemědělství a rozvoje venkova stanovuje Program za hlavní cíle pomoci zvýšit zemědělskou produkci, a to zejména zlepšením kvality půdy a podporou zemědělských procesů šetrných k ekosystému. Dalším cílem

je pomoci dosažení širšího přístupu k potravinám, využití a v neposlední řadě také o snížení souvisejících zdravotních a hygienických rizik. Cílem programu je také zvýšit kapacitu a efektivitu poradní sítě FTC, rozvíjet hodnotové řetězce v zemědělské výrobě a vytvářet lepší podmínky pro živobytí. Řešení této problematiky zahrnuje tvorbu a implementaci nových územních / krajinných plánů včetně zavádění principů udržitelného zemědělství a hospodaření s půdou. Nedílnou součástí tohoto programu je dále zvyšování kapacit a odborné technické přípravy lokálních expertů úřadů místních správ a samospráv. Významným prvkem projektů ZRS ČR je dále posilování kapacit etiopských partnerů, např. Geologické služby Etiopie (dále jen GSE) nebo Sidama Zone Water Mines and Energy Departmentu (dále jen SZWMED).

Většina českých rozvojových projektů v Etiopii byla dosud realizována v oblasti SNNPR. Vzhledem k rozloze SNNPR a disponibilním prostředkům cílí ČR své aktivity v souladu s Programem především do zón Sidama a Gamo Gofa identifikovaných společně s etiopskými úřady. Také v aktuálním programovacím období 2018-2023 bude ČR soustředit velkou část rozvojové spolupráce do regionu SNNPR, k čemuž využije již navázaných kontaktů s místními úřady a relativní znalosti místních podmínek (ve srovnání s dalšími regiony). Části intervencí však mohou být realizovány také v jiných regionech země.

V letech 2015 až 2018 byl Českou geologickou službou realizován projekt ZRP s tématem komplexní výzkum horninového prostředí a důrazem na analýzu geologických rizik ve vybraných oblastech SNNPR. Výsledky řešení projektu poskytly nezbytné podklady pro efektivní plánování budování a údržbu infrastruktury, hospodaření s přírodními zdroji a celkovou úsporu finančních nákladů spojených se sanací nežádoucích geologických procesů. Záměr byl naplněn tvorbou souborů geologických a tematických map a textových vysvětlivek pro čtyři vybrané mapové listy o měřítku 1 : 50 000 a metodické příručky geologického a aplikovaného mapování. Předkládaný projektový návrh geovědního mapování s implikacemi pro tvorbu / implementaci územních a krajinných plánů na toto téma pak úzce navazuje.

3. Analýza problému

Specifické geologické a klimatické podmínky východoafrického riftu v oblasti jižní Etiopie zásadním způsobem ovlivňují ekonomický a sociodemografický rozvoj tohoto strategického regionu východní Afriky. Etiopské zemědělství je velmi zranitelné vlivem nestabilního geologického podloží (aktivní tektonická a seismická aktivita, přítomnost nebezpečných hornin, výrazný reliéf ap.) klimatických změn, které jsou příčinou častějších výskytů období sucha nebo naopak záplav, ale také vlivem nadměrného využívání přírodních zdrojů obyvatelstvem – prudký nárůst populace především ve venkovských oblastech často neodpovídá dostupnosti životně důležitých přírodních zdrojů (vodních zdrojů, půdy a nerostných surovin). Kvůli těmto jevům trpí strategicky důležité oblasti, často s vysokým podílem místního obyvatelstva, snižováním kvality a destrukcí životně důležité zemědělské půdy a vodních zdrojů. Avšak nezbytné informace o geologickém prostředí (geologické a tematické mapy a datové podklady), které by mohly být využity pro plánování udržitelného hospodaření v krajině v klíčových oblastech Etiopie, zcela chybí.

Dalším negativním jevem z pohledu zemědělství a půdní geologie je rozšiřování zemědělských ploch v oblastech, které jsou vysoce náchylné k degradaci půdy (eroze, sesuvy atd.). Zpravidla se nepoužívají žádná protierozní opatření, navíc jsou velmi často aplikovány

nevhodné zemědělské praktiky. Současná zemědělská praxe se soustředí na obdělávání prakticky všech dostupných ploch, včetně těch vysoce ohrožených erozí i ploch bez technického zabezpečení stability. Tradiční příprava půdy spočívá v celkovém vyčištění pozemku, opakovaném až 7-násobném zpracování půdy (dosahující až 30 cm hloubky) za užití jednoduché dřevěné radlice. Takto zpracovaná půda je následně oseta na široko většinou jednou plodinou (nerespektující zásady osevních postupů). Po sklizni jsou posklizňové zbytky zkrmeny zvířaty nebo odstraněny. Tento postup je aplikován a doporučován i na svažitých pozemcích. Farmáři často praktikují postupy, které nejsou efektivní a zároveň přispívají ke znečištění povodí a k dalšímu úbytku organické složky v půdě. Dalším problémem je pro místní farmáře sucho, které ale není způsobeno jen srážkovými výkyvy a klimatickou změnou (jak je často farmáři citováno v rámci předběžných průzkumů), ale zejména špatným managementem půd, kombinací plodin, a nevhodným zpracováním půdy (viz výše). Zároveň se plně nevyužívá možnost zadržet vodu na polích. Majitelé dobytka při jeho výživě spoléhají ve velké míře na pastvu na plochách, jejichž úživnost není dostatečně zohledněna nebo ošetřena. Pastva, většinou na komunitních pozemcích, je užívána bez možnosti plánované regenerace biomasy či hnojení a koncentrace dobytka přesahuje únosné limity. Dobytek je na plochy přihnán na krmení a pak opět odveden. Dochází tak k přepásání, přičemž přirozený pozitivní efekt přítomnosti dobytka (rozrušení horních vrstev půdy, přirozené hnojení aj.) není dosažen a nastává pravý opak. Ustavování tzv. "area closures" neboli bezzásohových oblastí, není ve většině případů efektivně řízeno a dopad této aktivity je tedy také minimální. I když v cílových oblastech je tradičně známá kombinace různých plodin např. na zahradách, polní systémy jsou v drtivé většině monokulturami. To platí rovněž pro omezenou skladbu polních plodin v rámci osevních postupů. Místní obyvatelé mají omezený zájem řešit degradaci území, které má nejasné vlastnictví nebo je v komunálním užívání. Jejich prioritou je řešení situace vlastních pozemků. Protierozní ochrana a rehabilitace degradovaných ploch je nedostatečně řešena i v rámci plánovací koncepce stability území jednotlivých kebelů. Na úrovni kebelů a wordů velmi často chybí jakákoliv plánovací dokumentace (krajinné plány a koncepce povodí) doporučující vhodná ochranná opatření (návrhy protierozních, retenčních, infiltračních a stabilizačních opatření).

Nevhodné postupy hospodaření na zemědělské půdě:

- Obdělávání vysoce erozně ohrožených zemědělských ploch.
- Neefektivní aplikace hnojiv. Aplikace průmyslových hnojiv farmáři je neefektivní a opakovaně v ní dochází k pochybení (nevhodná doba hnojení, rovnoměrná aplikace a špatné množství hnojiv). Špatná aplikace hnojiv vede ke snížení výsledného růstu plodiny a výnosovým ztrátám. Nevhodná aplikace hnojiv má za následek znečištění vod s následným vlivem na celé povodí a dochází i k dalšímu úbytku organické složky v půdě.
- Špatné hospodaření se srážkovou vodou na pozemcích. Hlavním problémem je sucho, které ale není způsobeno pouze srážkovými výkyvy a klimatickou změnou, podílejí se na něm samotní farmáři a to celkově špatným managementem půd (nevhodný způsob zpracování půd, nesprávný výběr a kombinace plodin, minimální nebo žádná aplikace opatření podporující infiltraci a retenci vody do půdy apod.).
- Nadměrná a volná pastva, která znemožňuje přirozenou nebo plánovanou regeneraci pastvin. Společně využívané zemědělské plochy mnohdy představují značně degradované oblasti. Nadměrným spásáním tak dochází k rychlému rozšiřování

degradovaných oblastí a přímému ohrožení zemědělských ploch. Koncentrace domácích zvířat mnohonásobně převyšuje únosné limity pastvin.

- Nízká diverzita zemědělských plodin. Omezená skladba polních plodin v rámci osevních postupů (monokultury), nevhodná rotace plodin, žádné nebo minimální využívání intercroppingu a ostatních praktik CA (Conservation Agricultural).
- Omezený pocit zodpovědnosti za správu/ochranu společných území: Místní obyvatelé mají omezený zájem řešit degradaci území, které mají nejasné vlastnické poměry nebo jsou v komunálním užívání. Jejich prioritou je správa/ochrana vlastních pozemků.

Nedostatečná organizace krajinných, protierozních, retenčních a infiltračních opatření:

- Nedostatečná koncepce protierozní ochrany a celkové územní stability: Protierozní, retenční, infiltrační a ostatní krajinná opatření jsou realizována bez dlouhodobé koncepce managementu povodí. Krajinné plány (LMP) nebo dlouhodobé koncepce povodí (Community Watershed Management Plan) nejsou pro většinu kebelí (wored) navrženy. Velmi často chybí jakákoliv mapová dokumentace a to nejen na úrovni kebelí a wored ale i samotných regionů. Současné aktivity probíhající v rámci kebelí jsou realizovány na základě tzv. ročních akčních plánů, které jsou ústně definovány pracovníky FTCs (Farm Training Centre). Pokud nějaká forma LMPs existuje, tak nedosahuje ani základní informační kvality. Podkladové mapy často postrádají důležitá data z terénního mapování jednotlivých kebelí. Tyto LMP bývají srozumitelné z pohledu, jaké typy opatření by měly být realizovány v jednotlivých kebelí, návrhy však neodpovídají reálnému počtu doporučených opatření, rozloze kebelí, hranicím povodí ani topografii území. Zásadními nedostatky tak jsou nerespektování hranic povodí, vrstevnic, směru povrchového odtoku půdního a geologického podloží zájmových kebelí.
- Nejasný management uzavřených oblastí (area closure; AC): V souvislosti s nevyjasněnou koncepcí nastávají situace, kdy byly ustanoveny tzv. krajinné uzavírky (dále jen AC) s nepřipraveným plánem pro jejich další využívání a management. Samotné uzavírky často nesplňují základní principy ochrany (ohrazení, zákaz vstupu domácích zvířat), což vyplývá z nedostatečně zvládnuté správy těchto kolikrát silně degradovaných oblastí.
- Omezení krajinných opatření administrativními hranicemi: Aktivity zprostředkovávané přes FTC (Farm Training Centre) v jednotlivých kebelích jsou zpravidla omezena administrativními hranicemi kebelí a neřeší problematiku v rámci funkčních krajinných celků, nerespektující stávající topografii krajiny, jako jsou povodí a mikropovodí.
- Budování komunitních lesních školek na nevhodných lokalitách: Příprava sazenic pro účely zalesňování se odehrává primárně na úrovni kebelí, přičemž komunity mají většinou omezené možnosti v dohlížení na adekvátní kvalitu prováděných prací. Často tak jsou vybírány pozemky bez nezbytné infrastruktury, nevhodné z pedologického či geologického hlediska a zvláště pak bez vhodného zdroje vody, který je pro školkařský provoz nezbytný. Distribuce sazenic ze školek nemá jasné plány a alokace, jelikož kebelím chybí připravené Krajinné plány (Landscape Management Plan - dále jen LMP), které by toto zohlednily.

Institucionální kapacity a kapacity rozvojových služeb:

- Roztříštěná terminologie a odlišné chápání vládních doporučení a strategií: Pracovníci FTCs a Wored mají při plánování stability zájmových postupovat dle vládou doporučených manuálů, tyto postupy jsou ale interpretovány v různých lokalitách diametrálně odlišně. Výběrová kritéria a interpretace se liší nejen mezi Woredami, ale i kebelemi. Podobně je tomu i u nástrojů používaných pro monitoring. Jakákoliv evaluace plnění aktivit je poté značně neefektivní a nemá přílišnou vypovídací schopnost.
- Neadekvátní zázemí pro zemědělské poradenství: Zemědělské poradenství je poskytováno nejčastěji místními školicími centry (Farmers Training Centres, FTC), které často představují jen prázdné budovy s několika ukázkovými pozemky. FTC chybí vybavení potřebné pro efektivní demonstraci šetrných a efektivních zemědělských postupů; vodní zdroj pro celoroční produkci a celkové zázemí stimulující pracovníky FTC nejen pro svou práci, ale také pro následnou motivaci ostatních zemědělců k návštěvě FTC, poradenství a využívání doporučení praktik.
- Nízký dosah zemědělského poradenství (omezený multiplikační efekt): Etiopský systém zemědělského poradenství je založený na kaskádovitém přenosu know-how kdy vyškolení pracovníci FTC vyškolí určité množství tzv. modelových farmářů, z nichž každý pak zodpovídá za předání svého nového know-how dalším pěti zemědělcům (tzv. 1:5 systém). Tento systém má však omezenou efektivnost.
- Omezené materiální a finanční prostředky: Klíčovým nedostatkem jsou rovněž chybějící materiální a finanční prostředky pro realizaci potřebných opatření (gabionové koše, kámen, přepravky, náradí atd.). Toto se týká rovněž nízké dostupnosti sazenic travin a dřevin, které jsou klíčové pro stabilizaci cílových krajinných celků.

Výsledkem těchto negativních jevů je zrychlená eroze, vznik hlubokých a extrémně dlouhých erozních strží a celková degradace zemědělské půdy. Rozšiřování oblastí s nevhodným půdním pokryvem vede ke znatelnému snižování zemědělské produkce a nežádoucí migraci lidí. Ztráty na zemědělské produkci z eroze byly vyčísleny ve výši cca. 600 mil. birrů ročně, což znamená významné ekonomické oslabení země. Jen v důsledku eroze dochází ke ztrátě až 42 tun z 1 ha zemědělské půdy ročně a produktivita klesá až o 2,2% ročně.

Z těchto důvodů je nutné přistoupit ke komplexnímu řešení problematiky managementu hospodaření v krajině tak, aby byl vhodně využit jak produkční potenciál krajiny, tak mimoprodukční (ekologický). Tvorba LMP je nástroj, kterým lze docílit smysluplného plánování rozvoje zemědělské krajiny v kontextu s geomorfologickou stavbou území, hydrologickou sítí, geologickým podložím, zastoupením půdních typů atd. spolu s důležitou součástí podpory udržitelného zemědělství (tzv. conservation agriculture). Hlavní síla Conservation Agriculture (CA) je v zadržení půdní vlhkosti, zlepšení kvality půdy, snížení vstupních nákladů a produkce stálých výnosů. Jde o vybrané postupy, které zvyšují retenční schopnost území, snižují náchylnost půdy erozi, zvyšují diverzitu pěstovaných plodin a propojují rostlinnou a živočišnou produkci. CA je slibnou technikou zajištění dostatku potravin pro stále rostoucí světovou populaci v době nejistých klimatických změn. Za posledních čtyřicet let se tato technika používá na 105 milionech

hektarů zemědělské půdy napříč celým světem (ACT 2008). Rozšíření praktik CA mezi drobnější a malé farmáře bohužel není dostatečné.

Na základě výše uvedeného vyplývá, že komplexní výzkum horninového a půdního prostředí, včetně analýzy možných geologických rizik je klíčový pro efektivní plánování územního rozvoje, trvale udržitelné zemědělství, zvyšování kvality zemědělské půdy a její dlouhodobou ochranu, vyhledávání vodních zdrojů a v neposlední řadě také pro úsporu značných finančních nákladů spojených se sanací negativních geologických procesů. Podrobná znalost geologického prostředí (zejm. litologická náplň a geologická stavba, hydrogeologické poměry, komplexní analýza půdního pokryvu včetně chemického složení jednotlivých typů půd, provedená analýza geologických rizik) je základním a nevyhnutelným předpokladem pro úspěšné a finančně efektivní intervence ve výše uvedených oblastech.

Klíčovou státní institucí zajišťující mapové a datové podklady ke strategickému rozhodování státu ohledně výstavby infrastruktury a ochrany přírodního bohatství je partnerská Geologická služba Etiopie (Geological Survey of Ethiopia - GSE). GSE je nositelem prioritního úkolu zvýšit svou produktivitu a kvalitu za účelem efektivnějšího řešení aktuálních potřeb státu. GSE však v současné době v těchto oblastech nedisponuje dostatečnými odbornými kapacitami, aby byla schopna uspokojit rostoucí poptávku ze strany vládních i nevládních organizací.

V souvislosti s aktuální potřebou řešení prioritních úkolů z pohledu pořizování relevantních geologických dat a jejich interpretace pro potřeby rozvoje venkova, územního plánování, zhodnocení přírodních zdrojů a výstavby infrastruktury v klíčových územích regionu SNNPR (v zónách Sidama a Gedeo) a území na pomezí regionů Gambela a Oromia v jihozápadní části Etiopie se GSE obrátila na ČR s žádostí o pomoc při řešení úkolu geovědního mapování s implikacemi pro zajištění udržitelného hospodaření v krajině. Součástí požadavku je také zvyšování odborných kapacit GSE a dalších relevantních aktérů v oborech geologické mapování, hydrogeologie, půdní geologie a analýza geologických rizik tvorba map v měřítku 1 : 100.000. Důležitou částí projektu bude také tvorba krajinných plánů pro 18 zájmových kebelí (v měřítku 1 : 10 000 popřípadě 20 000) a zvyšování odborných kapacit pro zemědělské a NRM experty na úrovni zón, wored a kebelí.

Rozvojový problém bude řešen ve dvou fázích:

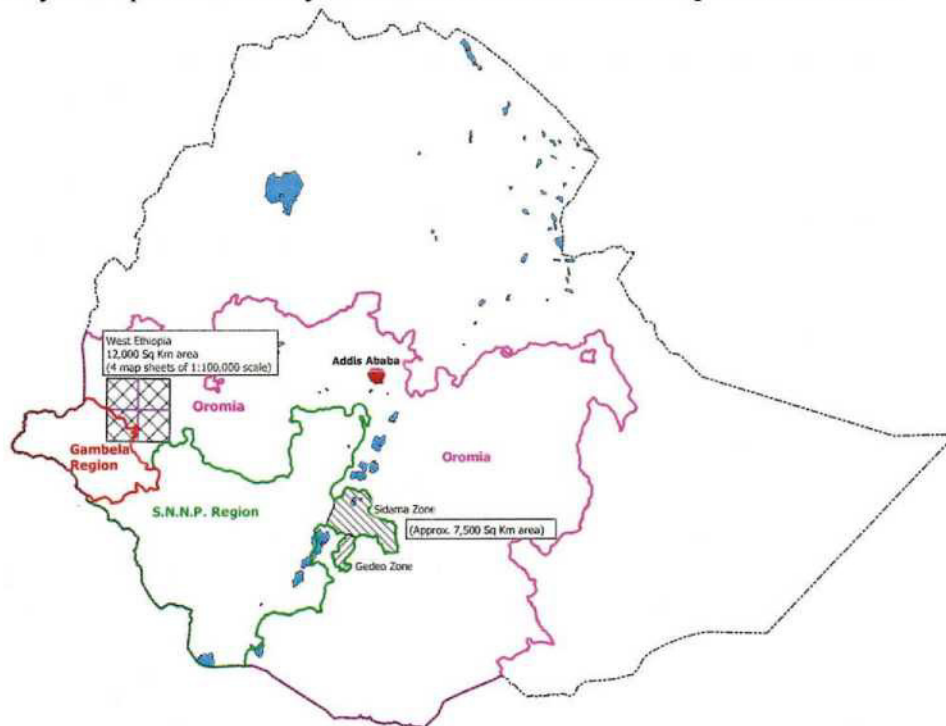
1. Geovědní mapování a analýza trendů ve vývoji LU/LC

V rámci této etapy budou zpracovány mapové a datové podklady, které definované oblasti komplexně posoudí z hlediska geologického, hydrogeologického, půdně-environmentálního v měřítku 1 : 100.000.

Geovědní mapování v měřítku 1:100.000

Výstupem této fáze bude sada geologických a tematických map (geologická mapa, hydrogeologická mapa, mapa půdního pokryvu s vyznačením faktorů geologických rizik), a to pro každou ze tří mapových oblastí (Sidama, Gedeo a Gambela; viz mapová příloha). Pro každou mapovou oblast budou zpracovány souborné textové vysvětlivky s podrobnou charakteristikou geologického a půdního prostředí. První fáze řešení projektu poskytne nevyhnutelný informační

základ pro druhou fázi řešení projektu (zpracování územních a krajinných plánů). Data z terénního mapování a vzorkování budou sloužit jako základní kalibrační a validační vstupy pro tvorbu tematických map na základě vyhodnocení snímků dálkového průzkumu země.

Obrázek 1. Definované oblasti geovědního mapování (Sidama, Gedeo a oblast na pomezí Gambela a Oromia)

Geologická mapa (v měřítku 1: 100 000) poskytne soubornou informaci o litologickém složení hornin, jejich distribuci v rámci oblasti, texturních vlastnostech, složení, přítomnosti a významu tektonických struktur, stratigrafii a mocnosti jednotlivých horninových vrstev. V geologické mapě budou vyznačeny pokryvné sedimentární útvary holocénního stáří. Hydrogeologická mapa bude sestavena na základě geologické mapy. Litologickým jednotkám a strukturním prvkům popsaným v geologické mapě budou přiřazeny hydrogeologické vlastnosti, které budou vyjádřeny v mapě a podrobně popsány ve vysvětlivkách k mapě. Hydrochemická mapa bude sestavena na základě výsledků chemických analýz. Hydrogeologická mapa poskytne informaci o charakteru zdroje podzemní vody, distribuci pramenů s vydatností a chemických vlastnostech podzemních vod. Mapa půdního pokryvu a komplexní analýza půdního prostředí je jednou z nezbytných součástí LMP. Mapové podklady budou tvořeny na základě principů digitálního mapování půd, kdy vstupem budou data: (a) terénního geologického a hydrogeologického mapování a rozborů půdních vzorků v cílových oblastech (tj. kebele vybrané pro LMP), (b) analýzy DMT, na jehož základě se vyhodnotí morfologické jednotky, na které se váží různé pedogenetické druhy a (c) mapování fenoménů geologických rizik. Výstupem bude půdní mapa v měřítku 1:100 000 pro všechny definované oblasti s vyznačením fenoménů geologických rizik a území ohrožená hlubokými stržemi, sesuvy a silně degradované zemědělské plochy.

Analýza trendů ve vývoji Land Use a Land Cover

V návaznosti na výstupy geovědního mapování bude vyhotovena mapa a trendová analýza vývoje Land Use a Land Cover LU/LC v měřítku 1 : 100 000, kde budou zaznamenány změny krajiny a vegetačního pokryvu v časové řadě od 80. let 20. století (Landsat 5 až po

současnost v časovém kroku 5 let). Dalším výstupem budou mapy LU/LC pro kebele, které budou vybrány pro tvorbu LMP. Zde bude analýza LU/LC provedena v detailnějším měřítku na základě dat Sentinel a dalších zakoupených snímků z družicových systémů s vysokým až velmi vysokým rozlišením. Vyhodnocení trendu Land Use (LU) a Land Cover (LC) poukazuje na dynamiku vývoje v cílových oblastech. Jedním z důležitých faktorů je úzká vazba LU/LC na půdní prostředí a detekci degradovaných ploch. Pro tuto analýzu je navrhováno 10 tříd (degradované plochy/holá půda; lesní plochy; vodní plochy; mokřady/zamokřené plochy; zemědělské plochy; travní plochy/pastviny; křoviny; zastavené plochy/města/vesnice; oblasti ovlivněné těžbou nebo jinou lidskou činností; kombinace různého LU).

První a následná druhá fáze projektu se budou časově částečně překrývat.

2. Zpracování územních a krajinných plánů

Na základě výstupů první etapy (geologická mapa, hydrogeologická mapa, mapa půdního pokryvu zahrnující fenomény environmentálně-geologických rizik pro oblasti Sidama, Gedeo a Gambela/Oromia v jihozápadní části Etiopie (obr. 1) a dostupných podkladů (např. DMR, meteorologická data, demografická a socio-ekonomická data) budou ve spolupráci s vládními institucemi (WAO, ZAOD) vytipovány lokality, pro které budou vypracovány krajinné plány (LMP). Tvorba LMP se v první řadě soustředí na participativní implementaci, kdy se do přípravy podkladů zapojí vládní a zájmové skupiny. Aktivita LMP vychází ze znalostí pracovního prostředí jednotlivých vládních úřadů a jsou v souladu s jejich pracovními povinnostmi a kampaněmi, jejich naplňování se snaží zkvalitnit. Plánované aktivity v rámci LMP předpokládají zapojení zemědělských, lesnických a NRM expertů na úrovni zón, wored, Development Agents, vedoucích kebelů a členů WMCs. Pro participativní vládní organizace a zájmové skupiny je plánován "Landscapem management workshop", uskutečněný pro jednotlivé regiony před zahájením tvorby LMP. LMP využívají jako baseline data reportovaná woredou i data získaná přímo v terénu - počet, stav technických protierozních opatření, počet a stav biologických a organizačních protierozních opatření, využití půdy pro retenci a infiltraci vody, území ovlivněná nadměrnou pastvou, úroveň zalesnění, atd. Pomocí těchto dat se zhodnotí současný stav a dále navrhnou nejvhodnější řešení pro budoucí využití jednotlivých krajinných celků.

V rámci tvorby LMP bude pozornost věnována i jednotlivým farmářským školícím centrům v kebelích. Zde se školí pracovníci FTC's v praktikách conservation agriculture pro konkrétní podmínky kebele. Zde proběhne zhodnocení, ověření a popř. doporučení CA praktik vhodných pro dané území na základě odběrů půdy a vyhodnocení jejího produkčního, ale i mimoprodukčního potenciálu. Výsledný dokument LMP bude obsahovat detailní mapu situace ohrožené oblasti, popis analýzy, kterou byla oblast vytyčena, podrobnou legendu, zhodnocení současného stavu krajiny, spolu s výsledky a vyhodnocení analýz půdy, soupis doporučení CA pro jednotlivé lokality.

Pro přípravu LMP bude nutné provést několik průzkumů, technickou expertízu a účelně využít materiály, které jsou k dispozici. Samotné tvorbě krajinného plánu tak předchází: (a) biofyzikální průzkum, (b) socioekonomický průzkum, (c) definice povodí, mikropovodí, ohrožených ploch a (d) participativní prioritizace zjištěných problémů. Je všeobecně známo, že tvorba LMP je v rámci kebelů v různém stádiu rozpracovanosti a stávající LMP dosahují různého stupně kvality. Obecně se ale dá konstatovat, že většina kebelů doposud nemá aktuálně

zpracované krajinné plány a svoje práce koordinuje podle připravených komunitních map a ročních Akčních plánů, které jsou dílčími plány Watershed kampaní (stávající vládní kampaně, které mobilizují komunity k pracím spojených s ochranou povodí).

LMP nebo WMP (Landscape/Watershed Management Plans) by měly být podle metodiky "Community Based Participatory Watershed Development (CBPWD)" vytvořeny pro každou kebeli. Finální podobu LMP musí schválit nejen woreda ale také Rada pro správu povodí (Watershed Management Commitees) na úrovni kebele. LMP je naplňován tzv. Ročními akčními plány. Akční plány představují pětiletý návodem, jak dosáhnout finální stabilizace a rehabilitace území doporučené v rámci LMP.

Péče o krajinu a povodí obdobně jako tvorba LMP spadají do sektoru Rozvoje zemědělství a ochrany přírodních zdrojů, který definují dvě klíčové strategie etiopské vlády – Politika a strategie rozvoje venkova (Rural Development Policy and Strategy) a Strategie a investiční rámec pro zemědělský sektor pro 2010-2020 (Policy and Investment Framework for the Agriculture Sector), zejména jeho priorita č. 3: Snížit degradaci a zlepšit produktivitu přírodních zdrojů. Pro účely projektu je pak třeba zmínit i další vládní strategie, kterým se na implementační úrovni věnují aktivity projektu:

- **Rozvoj ekonomiky odolné vůči změně klimatu** (Climate-Resilient Green Economy Strategy CRGE) - byla definována etiopskou vládou v roce 2011 ve spolupráci s UNDP.
- **Metodika Participativního rozvoje povodí v komunitách** (Community-Based Participatory Watershed Development), je metodika publikovaná MOFA poprvé v roce 2005 a tvoří doposud stěžejní bod pro řešení otázek managementu přírodních zdrojů a práce s komunitami.
- **Strategie zajišťování potravin** - (Food Security Strategy) - Strategie je zaměřena na zabezpečení obyvatelstva potravinami, ochranu vodních zdrojů a pasteveckých lokalit. Důraz je rovněž kladen na environmentální rehabilitaci s cílem zvrátit současný trend v degradaci půdy. Retence a akumulace vody v krajině, protierozní ochrana, zavádění nových vysoce výnosných plodin, management hospodářských zvířat a agrolesnictví jsou základními prvky této strategie.
- **Politika přírodních zdrojů a životního prostředí** (Natural Resources and Environment Policy) - Cílem je zlepšit kvalitu života a zdraví obyvatel Etiopie. Podpora je zaměřená na udržitelný sociální a ekonomický rozvoj prostřednictvím řádného řízení a využívání přírodních a lidských zdrojů, kulturních hodnot a životního prostředí jako celku.
- **Politika správy pozemků a jejich využití, ochrany lesů a rozvoje** (Land Administration and Use, Forest Conservation and Development Policies) - politika podpory oblasti rozvoje povodí.

Veškerá doporučení obsažená v LMP budou v souladu s výše uvedenými vládními strategiemi respektovat vládní metodiky a manuály, a to především „Soil and Water Conservation in Ethiopia: Guidelines for Development Agents“ a „Community Based Participatory Watershed Development: A Guideline“. Zemědělství, lesnictví a NRM experti na úrovni zón, woreda a kebeli budou participovat při tvorbě a schvalování LMP. Místním expertům budou formou školení

předávány informace, jak vést zemědělce v konkrétních lokalitách k efektivnější implementaci a kombinaci jednotlivých typů protierozních, infiltračních a retenčních opatření.

Základní okruhy řešení druhé fáze projektu:

(a) Analýza stávajícího systému managementu přírodních zdrojů ve vybraných oblastech

- Analýza stavu, formulace procesů a postupů vytváření LMP a stav jejich implementace
- Určení trendu Land Use a Land Cover širšího území
- Detailní rozbor Land Use a Land Cover pro jednotlivá území
- Posouzení spolupráce jednotlivých institucí a organizací
- Standardizace postupů a procesů
- Ověření kapacit a opatření na zlepšení kapacit vládních institucí při vytváření a implementace krajinných plánů

(b) Průzkum vybraných oblastí

- Rešerše dostupných podkladů a studií, terénní průzkum, zpracování dat, vypracování finální studie
- Podrobné geologické, hydrogeologické, pedologické mapování, zpracování dat GIS s cílem určit rozsah postižených území, komplexně posoudit stav krajiny a způsobů využívání přírodních zdrojů
- Podrobné mapování vybraných lokalit
- Monitoring stavu realizovaných opatření sloužících ke zlepšení stavu krajiny a využívané CA postupy na vybraných lokalitách
- Analýza půd v FTC pro ověření CA v konkrétních podmínkách
- Tvorba mapových výstupů obsahující vyznačení rizikových oblastí, hlavní typy užívání půd komunitou, stav degradace půdy, rozložení protierozních opatření, hranice povodí atd.
- Mapové podklady poslouží k návrhu konkrétních celků využití krajiny, k budování protierozních opatření, k tvorbě zalesňovacích plánů, k využití vodních zdrojů atd.

(c) Tvorba krajinných plánů (LMP)

- Výsledky geovědního mapování budou zpracovány do místních krajinných plánů a návazných akčních plánů pro každý rok
- Plány budou vytvářeny ve spolupráci s místními partnery (zóna, woreda, kebele), kteří je posléze přijmou a zaručí se za jejich implementaci. Komunikačním partnerem zajišťujícím spolupráci s vládními organizacemi při vytváření a schvalování LMP bude GSE.
- Implementace finančně nenáročných opatření doporučených v LMP (retenční a infiltrační příkopy, mikropovodí, hrázky a terasy atd.) může začít v rámci watershed kampaně, konané v zájmové kebele po představení LMPV případě přesahu krajinných celků (např. povodí) přes administrativní hranice budou do plánování zapojeny kooperativně všechny příslušné administrativní jednotky tak, aby došlo ke koordinaci při řešení konkrétních krajinných problémů
- LMP budou obsahovat mapové podklady s vyznačenými zónami a kategoriemi pro rehabilitaci
- Bude realizováno zvyšování kapacit vládních pracovníků ve schopnosti zavádět do praxe národní strategie (Nutrition Sensitive Agriculture, Climate Resilient Green Economy, Community Based Participatory Watershed Development), a to formou "Landscape management workshopů" a školení k předávání LMP

Z těchto krajinných plánů budou vycházet konkrétní postupy, které příslušné zonální, worední a kebelní úřady zaručí společně s místními komunitami implementovat. Na základě výstupů projektu budou dále sestaveny návrhy možných navazujících projektů s tématy řešení konkrétních opatření ve smyslu ochrany zemědělské půdy a vodních zdrojů. LMP budou sloužit v jednotlivých územích jako podklady k realizaci administrativní, technických a biologických opatření, které povedou k lepšímu nakládání s přírodními zdroji a zlepšení stavu krajiny, tak aby nedocházelo k nadměrnému využívání přírodních zdrojů populací.

4. Analýza zainteresovaných stran

4.1. Zainteresované subjekty/partneři projektu

Zastřešující organizací pro zahraniční rozvojovou spolupráci v Etiopii je Ministerstvo financí a ekonomického rozvoje (*MoF – Ministry of Finance*). ČRA podepisuje s MoF ke každému projektu Memorandum o porozumění (MoU). S ohledem na rozvojové aktivity v regionu SNNPR jsou klíčovými aktéry zainteresovanými na realizaci projektu na této úrovni finanční úřad pro ekonomický rozvoj (*Bureau of Finance a, SNNPR – BoF*) a úřad pro zemědělství (*Bureau of Agriculture, SNNPR*).

Hlavním partnerem projektu je Geologická služba Etiopie (*Geological Survey of Ethiopia*), která se podílela na identifikaci projektového námětu a výběru cílových oblastí, bude se podílet na realizaci a následně převezme výstupy projektu. GSE je ze zákona odpovědná za shromažďování dat a informací o horninovém prostředí, tvorbu map v geovědních oborech a poskytování relevantních podkladů pro rozhodování institucí etiopské státní správy. GSE je členěna na tematicky zaměřené odbory (odbor geologických rizik, regionální geologie, hydrogeologie a laboratoří ad.).

Partneři na zonální úrovni jsou zemědělské úřady (*Zonal Agriculture Office Department*) a jednotlivé administrace zón. Na úrovni wored jsou klíčovými partnery příslušné zemědělské úřady (*Woreda Agriculture Office*), které jsou nadřízené odpovědným zemědělským pracovníkům v rámci administrace kebelí. Ze skupin, které budou zapojeny na úrovni kebelí, se jedná převážně o pracovníky FTC, Development Agents, vedoucí Kebelí a členy Watershed Management Committees. Výše zmíněným úřadům ve všech cílových oblastech budou na konci projektu předány vzniklé mapy a vysvětlivky pro jejich další vlastní využití. Při realizaci projektu budou navázány vztahy s nevládními organizacemi, které v zájmovém regionu působí a jejichž zkušenosti mohou, např. poskytnutím relevantních informací a dobrou znalostí terénu, posloužit k efektivnějšímu dosažení cílů projektu.

Skupiny zapojené v rámci vládních struktur: (a) Sidama, Gedeo, Gambela Zone Agriculture Offices budou koordinačními úřady aktivit projektu, zodpovídající za praktickou organizaci a implementaci aktivit projektu v rámci zóny. Převážně budou participovat na výběru jednotlivých wored pro bližší spolupráci. (b) Woreda Agriculture Offices budou stěžejními partnery na úrovni jednotlivých wored, kde budou koordinovat spolupráci mezi kebelemi a povedou praktickou diskuzi rozvojových aktivit spojených s přípravou krajinných plánů přímo v terénu. Spadají pod ně aktivity FTCs a zároveň vedou týmy Development Agents. V neposlední řadě pak mají kapacitu koordinovat celý územní celek spadající pod jejich správu v rámci jednotlivých povodí.

4.2. Cílové skupiny

Přímo cílovou skupinou první fáze projektu jsou pracovníci GSE (skupina etiopských specialistů geologů, hydrogeologů a inženýrských geologů), kteří budou do projektu přímo zapojeni a v rámci projektu proškoleni. Na základě dohody s partnerskou GSE bude do projektu zapojeno 15 odborných pracovníků.

Přímo cílovou skupinou druhé fáze projektu jsou NRM (Natural Resource Management), zemědělstí a lesnictví experti na úrovni zón a wored, Development Agents, vedoucí kebelů a členové WMCs (Watershed Management Committees). Tato skupina se bude podílet na vytváření finální podoby a schválení krajinných plánů.

Nepřímo cílovou skupinou pro obě fáze projektu je místní obyvatelstvo, které využívá obnovitelné i neobnovitelné přírodní zdroje v mapovaných územích. Jedná se o: (a) místní obyvatelstvo, které je bezprostředně ohroženo geologickou stabilitou území (eroze, akumulace, záplavy sesuvy), živí se zemědělskou činností a využívá zdroje podzemní vod. (b) vládní i nevládní organizace, působící v mapovaných oblastech v rámci plánování a realizace programů a projektů na zvyšování zemědělské produkce, zásobování vodou, vzdělávání a zvyšování kvality života.

4.3. Podpora projektu ze strany země příjemce

Projekt vznikl na základě poptávky partnerské organizace GSE a byl připravován v úzké spolupráci s ní. GSE bude na projektu spolupracovat formou in-kind participace. Během formulační mise byly s partnerskou GSE dojednány níže uvedené závazky, které budou začleněny do dohody *Project Implementation Agreement*, uzavřené mezi realizátorem a partnerem v počátku realizace projektu.

Partnerská organizace GSE se v rámci spolupráce při řešení projektu zavazuje:

- Poskytnout adekvátní prostory a technické zázemí pro plánovaná školení.
- Na úřadech místní správy a samosprávy vyřídit veškerá nezbytná povolení k mapovací a výzkumné činnosti.
- Zajistí kooperaci s úřady místní samosprávy (zóna, woreda, kebele) při tvorbě a schvalování LMP.
- Zajištění nezbytných povolení pro české experty (zvací dopisy, povolení vývozu vzorků).
- Zajistit nezbytné odborné i technické zázemí pro realizaci všech aktivit v kapitole 5. Jedná se především o poskytnutí vozového parku (bez pohonných hmot), dostupného přístrojového a terénního vybavení, dostupných distančních dat, archivních mapových podkladů a topografických dat, hydrogeologických a klimatických dat.
- Podílet se na přípravě a zpracování vzorků hornin, vod a půd pro analytické práce (drcení, mletí, kvartace ap.) a realizovat dílčí podíl analytických prací, které povedou k získání základní sady analytických dat potřebných pro charakteristiku horninového prostředí a půdního pokryvu. Jedná se zejména o tvorbu výbrusového materiálu, chemické analýzy vod a zrnitostní analýzy půd.

- Zajistit výběr vhodných odborných pracovníků do společného pracovního týmu a pro odborná školení a úhradu veškerých mzdových nákladů spojených s činností etiopských pracovníků na projektu po celé období jeho trvání.
- Zajistit osvobození od dovozních cel, DPH a dalších poplatků spojených s dovozem vybavení a materiálu.

Výše uvedené položky podpory ze strany partnerské organizace GSE vložené do projektu v součtu odpovídají přibližně 17,5 % výdajů rozpočtu projektu financovaného ČRA.

5. Logický rámec projektu

Matice logického rámce projektu je přílohou 1 a podrobný popis intervenční logiky je uveden v této kapitole.

5.1. Záměr

Hlavním záměrem projektu je přispět k zastavení degradace zemědělské půdy a její obnova, podpora rozmanitosti přírody (SDGs 15).

Doplňkovým záměrem projektu je vytvořit komplexní datové a mapové podklady (první fáze projektu), které povedou k tvorbě podrobných územních / krajinných plánů (druhá fáze projektu) v klíčových oblastech Etiopie. Tyto výstupy umožní eliminaci negativních geologických procesů (tektonická a seismická aktivita, sesuvy, skalní řícení, vznik sufozních trhlin ap.) a dále výraznou měrou přispějí k efektivnímu využívání a hospodaření s přírodními zdroji (voda a půda) a zajistí jejich udržitelné využití. Záměrem projektu je dále zvýšení odborných kapacit širšího spektra odborných pracovníků GSE v oborech geovědního mapování, pedologie a tvorby územních / krajinných plánů.

Na základě řešení projektu bude vytvořena sada 3 geovědních vrstev pro každou mapovou oblast (Gedeo, Sidama a Gambela / Oromie) a v návaznosti celkem 18 LMP pro území charakterizující degradační procesy v krajině. Finální materiál předaný místním orgánům bude obsahovat jak mapové tak textové výstupy s popisem současného stavu, doporučená opatření a představení některých zásadních trendů týkajících se změn krajiny čase.

Objektivně ověřitelným ukazatelem (indikátorem) úspěšné realizace záměru projektu je trvalé snižování degradace zemědělské / lesní půdy ve vybraných oblastech jižní Etiopie za účelem efektivní a dlouhodobě udržitelné zemědělské činnosti.

5.2. Cíle a výstupy

Hlavním cílem projektu je podpora udržitelného obhospodařování půdy na základě implementace nových územních / krajinných plánů v klíčových oblastech jižní Etiopie (SDGs cíle 15.2 a 15.3). Cíle budou splněny na základě těchto výstupů:

Výstup 1. Jsou implementovány nové metodické postupy a vyhotoveny geovědní mapové podklady pro zpracování územních a krajinných plánů pro všechny cílové oblasti v regionech Sidama, Gedeo, Gambela a Oromie.

Výstup 2. Jsou vyhotoveny územní a krajinné plány pro 18 vybraných kebelí a vytvořen návrh jejich implementace do praxe.

Výstup 3. Odborné kapacity pracovníků místních správ a samospráv v oblasti geovědního mapování, zpracování územních / krajinných plánů a jejich implementace jsou zvýšeny.

V dlouhodobém měřítku dojde k žádoucímu dosažení udržitelného nakládání s přírodními zdroji (půda a voda) a zlepšení životních podmínek mezi zemědělci v 18 kebelích, ke snížení degradace půdy a zvýšení produktivity při šetrném využívání přírodních zdrojů. Dále bude zvýšen kredit ČR ve smyslu realizace zahraniční rozvojové spolupráce doma, v Etiopii i zahraničí.

Dílčí výsledky vedoucí k výstupům 1. až 3.

- Sada geologických, hydrogeologických a půdně-environmentálních map a textových vysvětlivek v měřítku 1 : 100 000 pro tři cílové oblasti (Sidama, Gedeo a Gambela a Oromie) byla vyhotovena, schválena oponentní radou, vydána a využívána úřady státní a místní samosprávy (konec roku 2022).
- Metodika půdně-environmentálního mapování pro tvorbu územních a krajinných plánů je schválena oponentní radou ČGS a GSE a je publikována (konec roku 2020). Metodika je aplikována všemi aktéry (tj. ČGS, GSE, úřady státní a místní samosprávy) při zpracování projektu v cílových oblastech regionů Sidama, Gedeo, Gambela a Oromie (splnění konec roku 2022).
- Monografie shrnující veškeré geovědní informace o oblasti Sidama a Gedeo je vydána pro potřeby využití úřadů státní a místní samosprávy v Etiopii a mezinárodní odborné komunity v minimálním nákladu 100 ks a v ČR v 50 ks (splnění: konec roku 2022).
- Minimálně 12 pracovníků partnerské instituce je schopno samostatného geovědního mapování a konečné přípravy podkladů pro tvorbu krajinných / územních plánů (splnění: konec roku 2022).
- Minimálně 32 pracovníků místních samospráv v Etiopii je schopno samostatného zpracování územních / krajinných plánů včetně jejich implementace do praxe (splnění: do 07/2024).

Mezi hlavní ověřitelné indikátory splnění cílů projektu patří:

- Databáze geovědních informací (GSE, ČGS, webové aplikace) a publikované výstupy (mapy, textové vysvětlivky, monografie ap.), které jsou volně přístupné na internetu, knihovnách a distribuované univerzitám, úřadům státní správy a samosprávy na všech úrovních.

- Vytvořené krajinné, akční plány (LMP) v zájmových oblastech. Zprávy a statistiky woredních a zonálních zemědělských úřadů (např. záznamy FTC a Woreda Agricultural Office). Správní plány Closure areas
- Fotodokumentace a výsledky studie porovnání výchozího a konečného stavu (baseline O) po implementaci LMP.
- Předávací protokoly
- Monografie je přístupná v knihovnách a na internetu.
- Výsledky testování schopností zainteresovaných místních odborných pracovníků (GSE a úřadů místní správy a samosprávy) dokladující průběžné zvyšování jejich odborných schopností a samostatné práce jako součást průběžné zprávy o realizaci projektu, fotodokumentace.
- Záznamy školek, monitorovací záznamy FTC.
- Studie výchozího a konečného stavu, záznamy ročních monitoringů.
- Potvrzení o přijetí výstupů projektu ze strany partnerské GSE (geovědní mapové podklady, monografie, územní / krajinné plány).

Cíle projektu a bude dosaženo realizací příslušných aktivit (kapitola 5.3.) a při naplnění předpokladů uvedených v logickém rámci projektu (příloha 1).

5.3. Technická specifikace projektu

Podrobný popis aktivit vedoucí k cílům a hlavnímu záměru projektu. Harmonogram realizace jednotlivých aktivit je uveden v příloze 2.

Aktivita 1.1. Analýza stávajících dat a zpracování podkladů DPZ

Tato aktivita zahrnuje sběr již existujících dat relevantních pro kompilaci geovědních map. Jako zdroje existujících informací budou použita existující pedologická data (výstupy předchozích projektů), hydrologická data (srážky, průtoky), satelitní data všech oblastí (snímky optické a v případě potřeby i radarové) a topografické podklady (včetně digitálního modelu reliéfu (DMR). Data a informace budou prioritně shromážděna pracovníky GSE a budou dále zpracována pracovními týmy.

Aktivita 1.2. Tvorba jednotné metodiky pro půdně-environmentální mapování

Na základě potřeb GSE bude vytvořena a implementována nová metodika půdně-environmentálního mapování s vyznačením fenoménů geologických rizik. Tato metodika bude publikována formou metodické příručky (min. 30 stran; min 50 výtisků). Metodická příručka

bude obsahovat: (a) podrobný návod půdně-environmentálního mapování v měřítku 1 : 100.000 a (b) návod na získání a zpracování relevantních geovědních dat pro tvorbu územních a krajinných plánů podrobných měřítek (viz aktivita 1.2). Draft první části metodické příručky (ad. a) bude zpracován v termínu do 31. 12. 2020, druhá část příručky (ad. b) bude vyhotovena v termínu do 31. 12. 2021. Tato metodická příručka bude předložena k oponentnímu řízení na ČGS a GSE a implementována při řešení příslušných aktivit projektu. Tento metodický postup bude dále klíčovým materiálem pro zpracování obdobné problematiky v budoucnosti.

Aktivita 1.3. Terénní geovědní mapování a analytické práce

Na území mapových listů bude provedena systematická dokumentace geologických a hydrogeologických a pedologických fenoménů v terénu. Proběhne odběr reprezentativních vzorků hornin, půd a vod na zpracování komplexní geologické, geotechnické, geochemické a hydrochemické charakteristiky mapových území, včetně dalších faktorů nezbytných pro tvorbu LMP, LU, LC a šetrného využívání přírodních zdrojů. V terénu budou verifikovány výstupy analýzy DPZ (aktivita 1.1 - letecké a satelitní snímky a radarová data atd). Výstupem budou databáze geovědních dat a drafty jednotlivých mapových vrstev. Podrobné metodické parametry této aktivity jsou uvedeny v kapitole 5.4.

Aktivita 1.4. Tvorba geovědních map a vysvětlivek v měřítku 1:100 000

Tato aktivita představuje zpracování terénních a analytických dat pořízených v rámci aktivity 1.1 a 1.3. Syntézou těchto informací bude finalizována sada geologických a tematických map zájmových území (geologická, hydrogeologická a půdně-environmentální mapa), včetně konečného zpracování mapových listů v softwarovém prostředí ArcGIS. V první fázi bude vytvořena geologická mapa představující základní podklad pro tvorbu odvozených a aplikovaných map. V rámci zpracování hydrogeologických map budou u jednotlivých litologických typů a tektonických struktur stanoveny hydrogeologické vlastnosti hornin. Pro tvorbu půdně-environmentální mapy včetně vyznačených fenoménů geologických rizik budou vedle terénních dat využity analytické nástroje geoinformačních systémů, které umožňují efektivně vyhodnotit oblasti zvýšené půdní eroze a možná rizika sesuvů.

Všechny uvedené mapové výstupy budou kompilovány v měřítku 1 : 100 000. Mapové výstupy budou provedeny ve formě, která umožní jejich začlenění do afrických nebo celosvětových informačních systémů o přírodních zdrojích na africkém kontinentu. Pro každou cílovou oblast bude vytištěno minimálně 30 kusů souborů tištěných geovědních map pro všechny definované cílové oblasti. Mapové výstupy budou zveřejněny k volnému stažení na webové aplikaci GSE / ČGS.

Textové vysvětlivky k mapovým výstupům představují komplexní charakteristiku (popis) horninového prostředí cílových oblastí s důrazem na hydrogeologii a půdní geologii. Tento textový výstup je určen pro širší odbornou veřejnost, instituce státní správy a soukromé subjekty s činností v geovědních oborech. Textové vysvětlivky budou rozděleny do jednotlivých kapitol dle tematického zaměření jednotlivých mapových výstupů (geologická, tektonická a petrologická charakteristika území; hydrogeologie a geologická rizika; pedologická charakteristika území). Vysvětlivky budou dále obsahovat informace o navrhovaných systémech monitoringu nebo ochranných opatřeních. Součástí vysvětlivek budou také obrazová schémata s interpretovanými

daty DPZ. K vysvětlivkám bude přiloženo CD s vysvětlivkami a se sadou map k dané cílové oblasti (geologie, hydrogeologie, geologická rizika, pedologie).

Aktivita 1.5. Tvorba monografie o geologii Sidama a Gedeo zóny.

V návaznosti na mapové a textové výstupy projektu bude na základě poptávky odborné etiopské veřejnosti zpracována a vydána monografie shrnující komplexní informace o geologii klíčové oblasti Sidama a Gedeo. Publikace bude recenzována a vydána v minimálním nákladu 150 ks.

Aktivita 2.1. Analýza trendů ve vývoji Land Use (LU) a Land Cover (LC)

Aktivita je v součinnosti s aktivitou 1.3. Vyhodnocení trendů ve vývoji Land Use a Land Cover bude založeno na analýze distančních dat DPZ. Výsledky analýz budou upřesněny v terénu v rámci aktivity 1.1.3. Pro vyhodnocení trendů v krajině je stanoveno 10 tříd kategorií Land Cover. Hodnocení proběhne v měřítku 1:100 000. Výsledky analýz budou zpracovány graficky formou map a grafů.

Výstupem bude databáze dat obsahující LU/LC z minimálně 5 pěti časových řezů a textová zpráva s graficky zpracovanými výsledky ve formě map, grafů a tabulek. Podrobný metodický návod k této aktivitě je popsán v kapitole 5.4.

Aktivita 2.2. Tvorba územních a krajinných plánů pro 18 kebelí

Budou vytvořeny krajinné plány a územní plány o rozloze alespoň 14 400 ha pro vybraných 18 kebelí (průměrná rozloha 800 ha/kebele). Tyto výstupy se budou skládat z textové části a mapových podkladů:

(a) Textová část LMP, včetně základní charakteristiky kebele, bude zejména obsahovat doporučení protierozních opatření a opatření k zadržení vody v krajině pro stanovené zóny ohroženosti území a jejich popis. Veškerá doporučení obsažená v krajinných plánech včetně náležitých praktik CA a vhodných plodin budou respektovat vládní manuály: Soil and Water Conservation in Ethiopia: Guidelines for Development Agents a Community Based Participatory Watershed Development: A Guideline. Textová část bude doplněna obrázky, tabulkami a grafy.

(b) Mapová část LMP bude obsahovat výstupy v měřítku 1:20 000, popřípadě 1:10 000. Soubor map se bude skládat z následujících dokumentů:

- Zóny erozní ohroženosti v rámci kebele: rozdělení do tří hlavních zón (high risk zone, risk zone, low risk zone) s ohledem na hranice povodí.
- Mapa povodí: generovaná povodí a povrchový odtok na základě analýz DMR.
- Mapa aktuálního LU/LC: mapa na základě analýzy distančních dat DPZ a terénního ověření. Jednotlivé LU kategorie budou shodné s třídami navrženými pro aktivitu 2.1.
- Mapa degradovaných oblastí, realizovaných protierozních opatření a opatření pro akumulaci a retenci vody v krajině a stávajících Closure Area
- Mapa doporučených protierozních opatření a opatření pro akumulaci a retenci vody v krajině

Součástí LMP budou akční plány pro pětileté období a doporučení, jak za pomoci jednoletých akčních plánů dosáhnout finální podoby krajinného plánu.

Aktivita 2.3 Podpora vládních kampaní pro obnovu povodí a posilování funkce zemědělských školicích středisek (FTCs)

Tato aktivita se soustředí na podporu vládních kampaní, které místní úřady standardně připravují pro mobilizaci komunit k veřejným pracím. Části aktivit je nezbytné naplánovat v rámci Akčních plánů a LMP. Činnosti budou zahrnovat odborné posouzení a dohled při implementaci protierozních, retenčních a infiltračních opatření technického, biologického či organizačního charakteru. Podpora bude zaměřena na aktivity spojené s Watershed a Irrigation campaign (období sucha → zemní práce → implementace opatření) a Belgh a Meher season campaign (období dešťů → výsadby → revegetační aktivity).

V rámci tvorby akčních a krajinných plánů bude pozornost věnována i jednotlivým FTC. Součástí této aktivity bude rovněž zhodnocení, ověření a popř. doporučení CA praktik vhodných pro dané území na základě odběrů půdy a vyhodnocení jejího produkčního, ale i mimoprodukčního potenciálu.

Podpora výše uvedených vládních kampaní bude spočívat v následujících bodech:

- Zpracování propagačních a informačních materiálů pro FTCs (v elektronické i tištěné podobě min 100 ks).
- Školení na úrovni wored a kebelí (sledující principy strategie Community Based Participatory Watershed Development). Školení s tématem zpracování LU/LC a jejich implementace do praxe (rozsah 12 hodin) pro všechny zainteresované pracovníky místních samospráv woredních úřadů a kebelí v minimálním počtu 36 osob).
- Společné plánování a expertní dohled v rámci návrhů jednoletých akčních plánů
- Asistence při designu jednotlivých opatření
- Upozornění na časté chyby při realizaci protierozních, infiltračních a retenčních opatření.

Aktivita 2.4. Zavádění principů Conservation Agriculture a Climate Smart agriculture do programů FTCs v LMP

Tato aktivita probíhá společně s aktivitou 2.3. Činnosti se soustředí na propagaci efektivních zemědělských technik Conservation Agriculture & Climate-smart Agriculture a Community Based Participatory Watershed Development skrze strukturu FTC a v rámci doporučení pro LMP. Etiopská vláda i místní partneři si plně uvědomují problémy v zemědělství a proto je důraz kladen na propagaci příslušných vládních manuálů a principů CA. Aplikace výše zmíněných strategií do zemědělské praxe se liší nejen napříč lokalitami ale i v rámci interpretace jednotlivými vládními organizacemi na úrovni woredy a kebelí. Aktivita se soustředí na zvýšení odborných kapacit pracovníků cílových wored a kebelí v tématu udržitelného způsobu hospodaření a racionálnímu využívání přírodních zdrojů zajišťující potravinovou bezpečnost a stabilitu zemědělské produkce. Pracovníci budou vyškoleni a budou zavádět do praxe stanovené akční plány, LMP a struktury FTC v rámci národní strategie pro Community Base Participatory Watershed Development (CBPW), Climate-Resilient Green Economy (CGRE) a Climate Smart

Agriculture. Zonální úřady cílových oblastí se aktivně podílí a podporují odsouhlasené LMP pro rozvoj povodí a aplikují praktická adaptační a mitigační opatření.

Aktivita 3.1. Praktická výuka pracovníků GSE / lokálních administrativ ve všech parametrech řešení projektu

Pro teoretickou a praktickou výuku v terénu bude vybráno 10 pracovníků GSE z řad mapujících geologů a hydrogeologů, pedologů a dalších expertů, kteří se budou aktivně účastnit veškerých prací na projektu včetně tvorby mapových i textových výstupů ve smíšených česko-etioopských týmech (v rámci aktivit 1.1, 1.3, 1.4, 1.5, 2.2, 2.3 a 2.4). Plánovaný časový rozsah terénní výuky je 120 dní (I. Etapa projektu) a 60 dní (II. Etapa projektu). Časový rozsah praktické výuky při zpracování dat a tvorbě mapových a textových výstupů (v prostředí ArcView), územních / krajinných plánů včetně jejich praktické implementace je odhadován na 450 dní. Součástí této aktivity je dále samostatné mapování etiopských kolegů s cílem ověření nabytých znalostí v celkovém rozsahu 90 dní a realizace dvou krátkodobých stáží (po dvou týdnech) na odborných pracovištích v České republice (celkem pro 4 vedoucí expertních skupin).

Podrobný harmonogram teoretické a praktické výuky etiopských expertů:

- Teoretická výuka (5 dní; GSE). Seznámení s moderní metodikou geovědního mapování a prací v terénu a využití archivních mapových a distančních dat. Interpretace podkladů dálkového průzkumu Země s důrazem na pedologické mapování. Praktická cvičení tvorby základní mapové dokumentace v oborech geologie, hydrogeologie a pedologie.
- Praktická výuka mapovacích prací v terénu během společných terénních mapovacích prací (180 dní pro všechny cílové oblasti). Implementace metodiky mapovacích prací a terénní dokumentace, odběry vzorků, trasování apod.
- Samostatné mapování cílových oblastí (90 dní pro všechny cílové oblasti) s cílem ověření nabytých znalostí (samostatná tvorba mapové dokumentace a diskuze výsledků).
- Teoretická a praktická výuka interpretace geovědních dat pro tvorbu územních a krajinných plánů včetně jejich implementace (14 dní). Tento kurz bude realizován také pro participující experty z úřadů místní správy a samosprávy.
- Praktický kurz zpracování geovědních dat (zpracování tektonických dat, optická mikroskopie, práce s chemickými analýzami hornin, půd a vod, digitalizace mapových výstupů v prostředí ArcView a práce s odborným textem (5 dní; GSE).
- Krátkodobá výuková stáž na moderních pracovištích v České republice pro 4 vedoucí mapovacích skupin (celkem 28 dní).

Realizátor na závěr výukového programu provede přezkoušení všech proškolených pracovníků. Účastníci výuky obdrží certifikáty o absolvování výuky. Účastníci výuky rovněž vyplní hodnotící formulář výuky, ve kterém se vyjádří k jednotlivým částem výuky, jejich přínosu.

Aktivita 3.2. Diseminace výstupů a workshopy s tématy geovědního mapování, tvorby a implementace UP/KP s implikacemi pro ochranu a udržitelné využívání přírodních zdrojů.

Pro každou cílovou oblast bude vytištěno minimálně 30 kusů souborů tištěných geovědních map a textových vysvětlivek pro všechny definované cílové oblasti. Monografie

monografie o geologickém prostředí oblastí Sidama a Gedeo bude mít náklad minimálně 100 ks. Tyto výstupy budou dále distribuovány všem zonálním a woredním zemědělským úřadům a regionálním univerzitám na území všech cílových oblastí a regionálním univerzitám. Výstupy budou předány v tištěné verzi i elektronické verzi na CD (v počtu min. 2 ks). Nedílnou součástí distribuce bude tvorba prezentace výstupů s důrazem na jejich praktické využití a začlenění do územních plánů zonálních a woredních zemědělských úřadů v cílových oblastech.

Veškeré výstupy projektu budou dále zveřejněny k volnému stažení na webové aplikaci GSE / ČGS (<http://www.geology.cz/etiopie-2018>).

Dále bude realizován souborný workshop pro širší odbornou veřejnost s důrazem na praktické implikace výstupů, landscape management a relevantní použití LMP. Součástí workshopu bude také modelové zpracování LMP pro jeden reprezentativní správní celek. Tento workshop bude realizován minimálně dvakrát: (a) Pro zájemce ze státních úřadů, univerzit a mezinárodních organizací bude tento workshop uspořádán v Addis Ababě. (b) Pro zájemce z regionálních, zonálních a místních úřadů se workshop uskuteční v Awasse.

5.4. Metodika výzkumných a mapovacích prací

Výzkumné a mapovací práce na projektu budou realizovány za použití moderních metodických postupů. Podrobná charakteristika metodických postupů v jednotlivých geovědních disciplínách je uvedena níže (a-g).

(a) Dálkový průzkum Země (DPZ)

Metody dálkového průzkumu Země (DPZ) jsou nedílnou součástí geovědního mapování. Data získaná z družic jsou nezbytným doplňkem pro terénní práce, především díky možnosti poskytnout celistvé informace o zkoumaném území i jeho okolí, které jinými metodami získat nelze. Tato výhoda nabývá na významu zejména při práci v plošně rozsáhlém území v afrických zemích s omezenou či nerozvinutou dopravní infrastrukturou. Data DPZ mají rozmanité tematické využití, které bude v předkládaném projektu využito jak při přípravě terénních prací, tak během nich i při interpretaci a zpracování výstupů. Neustále se zlepšující parametry družicových senzorů a stále se rozšiřující nabídka satelitních dat nabízených často zdarma otevírá nové možnosti pro využití těchto dat v oblasti geovědního mapování. Nejnovější generace družic z programu Copernicus, Sentinel-1 a Sentinel-2, představují technologický vrchol dat DPZ s globálním pokrytím. Obě družice operují v konstelaci dvou identických satelitů, které umožnily dvojnásobně zkrátit periodu snímání konkrétního místa na zemském povrchu. To mimo jiné znamenalo zvýšení dostupnosti bezoblačné scény pro sledované období, využitelné zejména pro analýzu krátce po geohazardní události. Sentinel-2 nabízí v současné době nejlepší prostorové rozlišení optických družicových dat dostupných zdarma (10 m). Sentinel-1 na druhé straně zásadním způsobem zpřístupnil využití satelitních radarových dat široké vědecké komunitě, které bylo do té doby zpoplatněnou výsadou individuálních kosmických agentur. Využití radarových dat v geovědním mapování a hodnocení území z pohledu udržitelného hospodaření vykazuje značný potenciál, který nebyl do současné doby ve velkém měřítku obvyklý. Zpřístupnění historických archivů satelitních radarových dat ALOS-PALSAR, které byly pořízeny v pásmu L, znamenalo dále průlom v dostupnosti těchto dat a jejich využití pro krajinné, geologické a geohazardní aplikace.

Využití dat DPZ v první fázi předkládaného projektu bude rozděleno do dvou fází:

- Příprava podkladů pro terénní geologické, pedologické a geohazardní mapování v měřítku 1 : 100 000
- Analýza vybraných území pomocí pokročilých metod DPZ s využitím optických a radarových satelitních dat v podrobném měřítku 1 : 20 000

Využití dat DPZ v druhé fázi předkládaného projektu bude zejména experimentální využití podrobných optických satelitních dat WorldView-3 a podrobného digitálního modelu ALOS World 3D s rozlišením 5 m. Významnou částí první fáze předkládaného projektu bude terénní geologické mapování. V rámci činností DPZ budou zpracovávána v současné době nejpodrobnější volně dostupná satelitní data družice Sentinel-2 s prostorovým rozlišením 10 m pro pásma R-G-B-NIR a 20 m pro pásma SWIR, a dále data družice Landsat8 s prostorovým rozlišením 30 m pro všechna pásma (VNIR + SWIR + TIR) vyjma panchromatického (15 m). Dále bude využito dat z družice ASTER, jejíž pásma byla záměrně umístěna do oblasti krátkovlnného infračerveného (SWIR) a termálního infračerveného záření (TIR), která jsou vhodná pro identifikaci minerálů a hornin a podzemní vody. Nezbytným krokem při zpracování dat DPZ bude provedení atmosférické korekce, která zajistí eliminaci vlivu atmosféry a umožní korektní práci s obrazovými hodnotami. To je nezbytné pro spolehlivou identifikaci minerálů a hornin. Zpracování dat bude probíhat s ohledem na účel – geologické a pedologické mapování. Pro tento účel bude vytvořena maska vegetace, která bude z obrazu odstraněna. Smyslem tohoto kroku je zdůraznění informační variability v rámci pixelů pokrývajících odkryté horniny a půdu. Předností zmíněných satelitních dat je existence spektrálních pásem v oblastech elektromagnetického spektra, která nejsou umístěná ve viditelné části (380-740 nanometrů, VIS). Jedná se zejména o blízké infračervené spektrum (740-1400 nanometrů, VNIR) a krátkovlnné infračervené spektrum (1400-2500 nanometrů, SWIR). Spektrální obraz snímaných hornin je v těchto oblastech často více variabilní než ve viditelném světle a díky tomu jsou tato pásma vhodná pro použití v geologických aplikacích. Zmíněná družicová data obsahují až 9 takových pásem, která lze využít při tvorbě barevných kombinací v nepravých barvách a dále při výpočtu matematických operací s pásmy, která kombinují informace z více pásem. Nezbytným krokem při tvorbě podkladů pro terénní geovědní mapování je transformace obrazu, která umožňuje přeskupení důležité informace z každého pásma do nového systému. Nejpoužívanější transformační metodou je Analýza hlavní komponenty (Principal Component Analysis, PCA), která našla využití v řadě matematických a statistických oborech. Výstupem této transformace je sada nových obrazových pásem, takzvaných hlavních komponent, které při následné vizualizaci poskytují zcela nový pohled na sledované území a umožňují rozlišení většího množství minerálů a hornin. Pro morfotektonickou analýzu mapovaného území, která je nezbytná pro porozumění tektoniky a jejího širšího kontextu, budou využity digitální modely terénu s rozlišením 30 m ASTER DEM a SRTM DEM.

Při hodnocení sledovaného území budou dále využita dostupná radarová data z družic Sentinel-1, operující v pásmu C radarových vln a ALOS-PALSAR, operující v pásmu L radarového záření. Analýza radarových dat se zaměří na oblasti monitoringu vlhkosti půdy, detekce degradace půdy a eroze a na potenciální využití v hodnocení dalších geohazardů. Výsledky zpracování a analýzy těchto dat budou sloužit pro celkové hodnocení území po skončení terénního mapování. Radarová satelitní data obsahují fázovou složku a složku intenzity odraženého záření. Fázová složka umožňuje monitoring vertikálních změn ve sledovaném území.